

Minden eddigi társadalom története
osztályharcok története.
Világ proletárjai egyesüljétek!

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

Az iparilag fejlettebb ország a ne-
vébbé felettnek saját jövője képét
mutatja". (Marx.)

No. 74. szám. Vol. VI. évfolyam.

New York, 1908 szeptember 15.

Egyes szám ára 2 cent. Helyben 1 cent.

Október első hétfőjén minden szocialista a NÉPAKARAT javára dolgozik!

PRESTON es SMITH.

A munka és tüke élet-halál harcában nincs kímélet, nincs kegyelem. E küzdelemben a győztes kíméletlenül letiporja a legyőzöttet. Vagy a munkásosztálynak kell végképp rab-ságba slyedni vagy a kapitalista osztálynak kell végképp eltisztulni a föld színéről. A kettő egymás mellett békén meg nem férhet, meg nem alkudhat, fegyverszünetet nem köthet, A látszólagos nyugalom alatt ott lappang az osztályharc tüze s lángjai bármely pillanatban magasra csaphatnak. A két ellenfél hiuz szemekkel lesi egymásnak minden mozdulatát, hogy a kellő időben lecsaphasson s döntő csapást mérhessen. Mondjon bárki bármit, kés-hegyig menő küzdelem ez, melyben el kell dőlni a kérdésnek: az emberek egy része örök-ré uralkodjon-e, a másik része örökké rab-láncot csörgessen-e? Meg kell oldani a kérdést: az emberek egy része örök időken át a másik résznek nyomorúságából teremtsen-e magának jólétet, szenvedéséből boldogságot, rabságából kényuralmat? Ez a kérdés az indító oka minden küzdelemnek, minden tettünknek, minden mozdulatunknak ez a rugója, nyílt vagy rejtett motívuma.

Néhol csendben, zajtalanul folyik a küzdelem, másutt elemi erővel tör ki. Felvonal a munka és a tüke szervezett ereje s vér omlik, ahol ezelőtt csak verejték áztatta a földet.

Nem feleltük meg el Coloradot!

A Western Federation of Miners, (a nyugati bányász szövetség) és a Mine Owners Association (a bányatulajdonosok társulata) folytattak keserű harcot. Nem a végső küzdelem volt még az. Arról volt csak szó, hogy a bányászok egy darab kenyérral kapjanak többet, néhány percel rabaskodjanak kevesebbet. De a bányatulajdonosok, a kapitalisták jellemző ösztönnel megérették a veszélyt, tudták, hogy a harcnak ez csak a kezdete s véget nem fog érni, míg a bányászok a bérszolgátság bilincseit végképpen le nem rázták, míg munkájuk teljes gyümölcsét maguknak meg nem tartják.

Döntő csapást szerettek volna mérni a bányászokra s céljukban segítségükre volt a Citizens' Alliance, (a polgárok szövetsége), a kapitalizmus ügynökeinek, a társadalom élő-éinek gyűlésező társasága; segítségükre volt az államhatalom, a kapitalizmus végrehajtó bizottsága rendőreivel, sheriffjével, detektívjeivel, katonáival, bírálóival, sőt börtöneivel és löhéraival együtt.

A bányászok állták a harcot. Sok családnak pusztult el tüzhelye, sokan vesztették el, ami kevés veszteni valójuk még maradt, de tudták, hogy végső eredményül csak láncukat veszt-hetik s megállták a harcot. Egyesülten visszaverték a kapitalisták egysült erejét.

A bányatulajdonosok bosszút lehelve vonul-tak vissza, de a harcot ők sem adták fel. Más térre vitték át.

Haywood, Moyer és Pettibone pörét ismeri az egész civilizált világ. A bányatulajdonosok szövetsége akasztófára akarta juttatni a bányá-szok szövetségének tisztviselőit, meg akarta üsméltetni a chicagói tragédiát, így akarta meg-félemlíteni s megtörni a bányászokat.

Nem rajtuk mult, hogy kudarcot vallottak. Megtették ők mindent, amit lehetett. Sütba dobták az alkotmányt, lábbal tiporták a leg-elembib emberi jogokat, zseniálisan kiesztették a haditervet, hogy bosszujoknak áldozatul ves-sék a három munkásvezért.

Erre felzudult Amerikának munkásnépe. Magáévá tette a három munkásvezér ügyét. A védelmi alapra száz meg százezer dollárt adtak össze, a gyűlések ezreire hangzott föl a tiltakozás. Megmozdult az egész munkásosztály s egy mozdulása megremegett nemcsak a bá-nyatulajdonosok szövetségét, hanem az egész kapitalista osztályt.

Nem mertek kockára vetni mindent, nem merték bosszujuknak önmagukat is áldozatul vetni.

Haywood, Moyer és Pettibone visszanyerték szabadságukat.

De a tüke nem felejt. Ami nem sikerült ak-kor, megkísérik most. Áldozatot akarnak min-denáron. A munka lelkes harcosai közül ismét elfogattak kettőt, M. R. Preston és I. W. Smithet s a bírálókat, a kapitalizmus készséges szolgálva huszonöt esztendői börtönre ítélték őket. Ujra megkísérelték, hogy bosszút álljanak, újra megkísérelték, hogy megfélemlítsék a munkásokat. Ujra harcba szólítják el-lenünk az állam bíraskodó és végrehajtó hatal-mát.

Goldfieldben. Nevadának tüzött össze a szer-vezett munkásság a szervezett kapitalistákkal. Sztrájkolt a munkások zöme. S ekkor történt, hogy az egyik munkásnyuzó, Silva nevű szál-lodatulajdonos durván megsértette s elbocsáj-totta egyik pincérmőjét, ki a unióknak tagja volt s megtagadta munkabérének kifizetését. A pincérmő panaszt emelt a unióban s a mun-kások kimondták a bojkotit. Fölállították ör-szeméiket s a szálloda heteken át kongott az ürességtől. Silvának dühe nem ismert határt. Egy nap Prestonra került az őrtállás. Silva tudta, hogy Preston egyike a legfáradhatat-lanabb harcosoknak. Mikor közeledni látta re-volverrel támadta meg s mikor felemelte revol-verét Preston is kénytelen volt fegyverhez nyulni. Önvédelemből tüzelt s Silva, a támadó, halva maiadt a párharc színhelyén. Tanuk bi-zonyítják, hogy Preston jogos önvédelemből használta fegyverét. Preston ártatlansága tudá-tában nem menekült. A törvény szerint minden embernek föltétlen joga van életének védel-mezésére.

A bányatulajdonosok társulata s a polgárok szövetsége elérkezettnek látta az időt, hogy bosszút álljon. Nemcsak Prestonot vetette börtönre, hanem a unióknak Prestonon kívül má-sik legtevékenyebb tagját is Smithet a unió-nak hét tevékeny tagjával együtt bünrészesseg vádjára állt. A hét tagot később tárgyalás nél-kül szabadon bocsájtották azonban Prestonot és Smithet elítélték.

Preston és Smith bűnösek voltak. Az volt a bűnük, hogy egy munkásnak sérel-mét valamennyi sérelmenek tartották. Az volt a bűnük, hogy szolidaritást vállaltak a mun-kásosztály egy tagjával. Azért kellett bűnhő-niök, mert küzdöttek a munkások jogaiért, a munkásosztály felszabadításáért. Az osztály-bíróóság börtönre vetette őket, mert nem akart-ák türelemmel viselni a bérszolgátság jármát, mert küzdeni mertek az ember elidegenítet-hetlenség jogaiért: az életért, a szabadságért.

Ez volt a bűnük, semmi más.

Amikor a kapitalisták Haywoodnak és társai-nak életére törtek, az Egyesült Államok mun-kássága felismerte a veszélyt, mely nemcsak a három embert, hanem magát a munkásosztályt fenyegette. Tudta, hogy a három ember bukása a munkásosztály bukását jelenti. Tudta, hogy a három után következik a többi és ha sikerül a merénylet, mint ahogy két évtizeddel ezelőtt sikerült Chicagóban, egy munkás sem lesz töb-bé menten a kapitalisták bosszujától, a börtön-től, az akasztófától, ha osztályérdekéért küzdeni merészel.

S meggátolta a merényletet. Bármily kérdé-sék választották is el munkást munkástól, el-feleltek minden különbséget s egysültek a ve-szély idején. Egysültek a nagyszerű tiltako-zásban s megnyitották a börtön ajtaját. A kapitalisták hiába állították fel az akasztófákat.

A munkások nagy ügyének két harcosa ül is-mét börtönben. A munkásosztály, mely diadal-lal hozta ki börtönéből Haywoodot és társait, veszni hagyja-e Prestonot és Smithet? A mun-kásosztály, mely felállott mint egy ember, bá-t-ran, elszántan, most gyáván hunyászkodik-e meg? A munkásosztály, mely imponzás harcá-val kiérdemelte az egész világ elismerését, most téltelenségével megvetést akar-e magára vonni?

Lehetetlen! Nem tudjuk, nem akarjuk hinni!

Az az ököl, mely betörte az idahoi börtön ajtaját, egy csapással ismét betörhet egy börtönajtót, A hívó szózat, mely tettr serkentette a munkásosztályt, most sem lehet pusztába kiáltó szó. A munkásosztály egysége mozdul-lása, mely megrecsegett a kapitalista rend-szert minden ízében, ismét megrázhathatja. Az ultimátum, melyet a munkásosztály a kapita-listákhoz küldött, ismét lefegyverezheti őket.

A mi téltelenségünk, a mi gyáváságunk lesz az egyedüli ok, ha Preston és Smith börtöné-nek meg nem pattannak zárai.

Egy munkás nem számít sokat. De annyit mindenki megtehet, hogy hozzájárul a védelmi alaphoz, megjelenik a tiltakozó gyűléseken. Nem szabad addig nyugodni egy munkásnak sem, míg a munkások ügyének harcosai sza-badon nem lesznek. Ez a küzdelem nem Presztonért, nem Smith-ért, hanem a saját jogainkért, a saját szabadságunkért, a saját életünkért, a munkásosztály felszabadításáért folyik.

AZ OLASZ SZOCIALISTÁK POUREN-ÉRT.

Az olasz szocialista szövetség harlemi osz-tálya Roosevelt elnökhöz, Oyster Bay-be egy átiratot intézett, amelyben Pouren Jánosnak, az orosz politikai menekültnél szabadon bocsájtását kéri és tiltakozik az ellen, hogy az Egyesült Államok kormányja az emberi sza-badság elnyomásában, az orosz cárral egy követ folyjon.

Az elfogadott határozati javaslat így szól: "Követeljük Pouren Jánosnak, az orosz po-litikai menekültnél szabadon bocsájtását és til-takozunk az orosz autokráciával szemben tanusított kímélet ellen.

Hisszük, hogy a republikánus Amerika és a huszadik század nem felejtik el, hogy Angol-ország már a tizenkilencedik században nagy-lelkűséget tanusított a menekültekkel szem-ben és menhelyet biztosított egész Európa for-radalmárjainak.

A harlemi olasz szocialisták.

ÉS LÓN CSEND.(?)

New York város hatósága szabályrendeletet adott ki, mely a hallóidegek lehető kímélésére irányul. Gyönyörű dolog és amerikai módon praktikus. New Yorkban már oly tünetellen-né vált az utcai zaj, hogy maga a hatóság látta szükségesnek a közlekedést s a segítséget. És elrendelte a csend érdekében a következőket:

Az utcán járkáló embereknek filos füttyölni; a rikksancsoknak tilos az újságjuk nevét ki-bálni; a fagyaltos embernek nem szabad csön-getni;

a házaló kereskedőnek nem szabad a "...dléé nemzetközi csatakiáltását hallatni és végül — és ez nem vicc, hanem véresen komoly igazság és elrendelt szabály — az utca aszfaltján esetleg található üres szardiniás vagy egyéb konzerv dobozokat tilos a lábbal odább rugni. A helyi vasut füttyölhet, a gőz-hajó tutulhat, a gyárkémény dudálhat, a motor zöröghet, az üres társzeker düböröghet to vábrra is, mert ezek a hangok közlekedésügyi hangok.

Mindaz, ami itt el van mondva, az utolsó szóig igaz. Ez New York város statútuma.

DEBS, SALT LAKE CITY-BEN

E. V. Debs, a szocialista párt elnökjelöltje, a minap Salt Lake City-ben vagy 2,500 főnyi hallgatóság előtt beszédet tartott. Beszédében erősen ostorozta egy demokratát, mint a re-publikánus pártot. Taftról és Bryanról beszél-vén, Debs kijelenté, hogy közöttük csak az a különbség van, hogy Taft az óriási korporáció-kat képviseli, míg Bryan a kisebb korporáció-kat, amelyek kaján szemekkel nézik a trustok hatalmát, vagyonát. Taft a jelen állapotok fenntartását akarja, Bryan pedig már létezett, de soha többé vissza nem térő állapotokért küzd.

A MUNKANÉLKÜLIEK KÉRELME.

A "Munka napján" a munkanélküliek is fel-vonultak és a Cooper Unionban hatalmas nép-gyűlést tartottak. Az óriási menetben ily felira-tu táblákat hordoztak: Szervezett jótékony-ság van e városban; munkát adjatok és nem lesz szükség a jótékonyagra. "A város s az állam adhatna munkát; hát miért nem ad?" "Éjjelen-kint 25,000 munkanélküli hajléktalan kóborol New York városának utcáin. Így kell-e ennek lennie?"

Mikor a Cooper Unionban a szónokok egyike kiejtette a szót: "Marseiaisel" óriási lelkesedésben tört ki a tömeg és rázendített a gyujtó forradalmi dalm.

A következő határozati javaslatot fogadták el:

New York város polgármesterének és városi tanácsának New York.

Tekintettel arra, hogy mi, New York város munkanélküli szavazói és polgárai, közvetve vagy közvetlenül adót fizetünk ebben a város-ban; és

tekintettel arra, hogy New York városának nagy területtel rendelkező földjei és számos el nem fogalt épületei vannak és van százezer aggódó munkanélküli, akik készen állnak arra, hogy azokat használatba vegyék, ezért kimond-juk, hogy:

Bennünket munkanélküli szavazókat, polgá-rokat, megillet legalább is napi 50 cent munka-nélküli segély a jótékony-ság helyett és azt kérjük, hogy a használatlan földeket és üres épületeket, ameddig szükséges, igénybe vehes-sük.

Egyről másról.

A NŐ HIVATÁSA. — HA SZÜZ MÁRIA UNATKOZIK. — AZ UJFAJTA BETEG-SÉGEK. — MELYIKET HIGYJÜK?

A szocialisták ellen felhozott vádak közt nem áll utolsó helyen, hogy a nőt ki akarják ragad-ni magasztos hivatása köréből, a főzőkanalak és mosogatódézsák társaságából, no meg a böl-cső mellől. Hát tény, hogy azt akarjuk, hogy a nő ne legyen kénytelen másnak szolgálja len-ni, hanem életének fenntartásában önmagára támaszkodhassék. Amíg megélhetése egy férfi-től függ, addig nem lehet a férfivel egyenrangú, egyenlőjügu lény. Ha ez bün, vállaljuk érte a felelősséget. Azonban mit felelnek az ugynevez-tett "női hivatás" védelmezői a következő té-nyekre, melyek arról számolnak be, hogy bizonyos munkakörökben hány férfi és hány nő dolgozik? Ime itt a kimutatás:

Foglalkozás:	Nők:	Férfiak:
Zenetanítás s zenészetben	52,359	39,815
Iskolai tanításban	327,614	118,519
"Boarding House"-ban	59,455	11,826
Házvezetésben	146,929	8,224
Mosásban	335,282	59,683
Pincérség- s szolgálatban	1,283,763	276,958
Gyors- és gépirászatban	86,118	26,246
Könyvkötésben	15,682	14,646
Papirláda készítésben	17,302	3,796
Ruhakötészetben	34,490	12,630
Selyemszövésben	32,437	22,023
Női kalapkészítésben	86,120	1,739
Ingvarrásban	30,941	8,768
Keztyűkészítésben	7,768	4,503

Ime a kapitalisták, kik a szocializmus ellen még a női hivatás védelmezését is előveszik, így vonják el a nőt a családtól, így kényszerítik őket s mind nagyobb számban a bérszolgá-ságba.

Hogy a nőnek mindig kevesebb ideje van a család őrangyalaként szerepelni, az bizonyos. Sőt az is bizonyos, hogy mindig kevesebb kilá-tása lehet a családi életre. S ha már helyzeté-nek változnia kell, míg a kapitalisták bérszol-gásába slyeszítik őket, mi arra tanítjuk, hogy igyekezzenek ők is szervezkedni s a munká-sosztály felszabadításában közremunkálni.

Tekintve a fenti számokat, biztosra vehetjük, hogy a kapitalistáknak nem annyira a család züllése, meg a női hivatás esetleges elhanyagolá-sa fáj, mint inkább az a félelem, hogy a női proletárok is szervezkedni kezdenek.

Ezek a számok beszélnek. A képmutató szentimentalizmus ezekkel szemben elnémul.

Nem tudjuk, milyen lehet az élet a meny-országban? Még nem jártunk ott sohasem. De ha hinni lehet az írásnak, hát isten dicsőségére éneklünk, citerázunk, hárfázunk, aztán ismét éneklünk, citerázunk és hárfázunk és így to-vább az idők végtelenségéig. Szűz Máriai már ezerkilencszáz és nem tudom még hány eszten-deje foglalta el a menyői trónusát, de már is meg-unhatta a sok cincogást és lejött a földre egy kissé politizálni. Lejött pedig egyenesen az ő fiának helytartójához, a római pápához s el-politizált vele vagy féléjszaka a francia papság ügyes-bajos dolgairol.

Politizáltak pedig ilyeténképen:

Mária: Hát mondja csak urambátyám, hogy is állunk tulajdonképen Franciaországban?

A pápa: Hja, hugomasszony, nagyon csehül. Kutyába se vesznek ott bennünk. Francia-ország volt mindig a mi legkedvesebb lányunk s ime milyen rossz utra tért. Kihajigálta fia-inkat ijestul-fiasult. Ez még csak hágyján lett volna, de az a rengeteg pénz, az is odaveszett javarészbén.

Mária: Hát ez baj, de urambátyám a hibás. Mért nem állt erélyesebben a sarkára?

A pápa: Hja, hugomasszony, a csuz, meg a reuma. Meg aztán az ilyen magamfajta vén embert becsapják jobbról is, balról is.

Mária: No azért ne szontyolodjék el uram-bátyám. Ince pápát kidolgozott egy kis hadi-tervet (az értette ám a dolgát!) azt hisszük, így majd megynük valamire. Ha a mi kedves lányunk nem akar a jó utra térti, hát a hajába kell kissé markolni....

És így tovább.

Másnap aztán a "Depeshe de Toulouse"-ban egy franciászégi papiuságban a következő hír látott napvilágot:

"Egy távrat tudatja velünk, hogy Szűz Mária megjelent a pápánál s elrendelte, hogy Francia-országban, a papság részére tervezett törvény-

javaslatoknak a legerélyesebben álljon ellent. A látogatás az ély folyamán történt s a pápán Szűz Mária látogatása után a legnagyobb ki-merültség jelei mutatkoztak."

Nem lehet kétségbe vonni a hirt, mert papok írták. Lám, milyen fura históriák esnek meg, ha Szűz Mária unatkozik.

Nem egészen új dolog, hogy ha a munkás kenyeret lop, hát egyszerűen tolvajnak nevezik és becsukják, míg a gazdag előkelő hölgyet, ki valamelyik department store-ban elemel egy ékszer vagy egy csomag selymet, kleptománi-ásnak mondják s szabadon bocsájtják.

Ujabb fajta uri betegség a "brain storm" (agyvihar), melynek alapján a milliomas Thaw is megmenekült a villamos széktől. Ter-mészetes, hogy ha szegény ember a gyilkos, szó sincs semmiféle agyviharrol, hanem rövi-desen végeznek vele.

Az uri betegségek száma ismét szaporodott egygyel. A vámhivatalnokok nem igen ismer-tek tréfát, ha észrevették, hogy valaki ki akarja játszani a vámtörvényeket. Ha például egy munkás a canadai oldalon vett magának egy új kabátot vagy egy pár szép cipőt s ki akarta játszani a vámtörvényt, néhány havi börtönre bizton számíthatott, ha rajta csípték. A napő-kban egy gazdag nő kísérlette meg a vámorók kijátszását, azonban rajtacsípték s rögtön ké-szen volt az új betegség, melynek alapján föl-mentették. "Spirit of Adventure" az új betegség neve, azaz: "kalandos szellem". Vagyis a gaz-dag hölgy nem azért csalt, hogy csaljon, hanem hogy valami kalandos dolgot csináljon.

Biztosra vehetjük, hogy a gazdagok közül nem ez a hölgy volt az utolsó, ki ezt a kalandos "betegséget" megkapta s ennek révén a börtönt elkerüli.

Az "American Federationist" szeptemberi számában írja Gompers, az A. F. of L. elnöke: "Sem a végrehajtó bizottság, sem az American Federation of Labor elnöke nem közeli-tettek ebben az elnökválasztásban a politikai pártokhoz, mint republikánusok vagy demok-ráták. Sem különkülön, sem együttesen nem csatlakoztak politikai pártokhoz, sem a munká-smozgalom nem csatlakozott. Ugy az emberek, mint a mozzalom oly függetlenek szándéko-znak lenni, mint mindig azelőtt." (L. 727. o.)

Ugyancsak az "American Federationist"-nek szeptemberi számában, ugyanazon Gompers a következőleg tiltakozik a vád ellen, hogy ő az-előtt demokratá lett volna:

"Bizonyos könnyen érthető okok miatt né-melyek azt állítják, hogy Gompers Samuel mindig demokrata volt, tényleg pedig nem is polgára az Egyesült Államoknak. Feleletképen mondhatjuk, hogy Mr. Gompers rövidesen 21-ik születésnapja után, azaz 1872-ben, New York államnak polgára lett New York városában a "Court of Common Pleas"-en. Ugyanabban az évben leadta szavaztat Grant tábornokra, a re-publikánus elnökjelöltre. New Yorkban a re-publikánus párt hetedik szenátorjelölő konven-ciója szenátornak jelölte, mely jelölést vissza-tasított. A konvenció küldötté választotta New York alkotmányhozó kongresszusára, míg ő nyugaton volt egy munkás konvención s bár sürgönyileg kérte nevének visszavoná-sát, béleegyezése nélkül is a republikánusok jelöltje lett.

Ezek a tények végeznek azzal az állítással, hogy ő nem polgár, vagy hogy ő demokrata."

Mindkét közlemény az editorial-ban jelent meg Gompers neve alatt. Hát annyi bizonyos, hogy Gompers nem volt mindig demokrata. De hogy állnak azzal az állítással, hogy Gom-pers mindig független volt a politikai pártok-tól? Melyik nyilatkozat igaz a kettő közül?

Gompers oly buzgalommal igyekezett bizo-nyítani, hogy ő nem volt demokrata, hanem republikánus, hogy egészen elfeledkezett előbbi állításáról a függetlenségre vonatkozólag. Egyébként az ilyen apró botlások nem igen veszedelmesek. Ismeri már Gompers az ő hi-veit.

jan. A kofa jószívű asszonyosság volt, kiadta a bérét s bár még nem telt le a munkaidő, elengedte. A lelke kötötte azonban, hogy menjen orvoshoz, hisz nem kerül pénzbe, tagja a beteggyógyultra. Az asszony megígért, ráhagyott mindent. Elvánszorgott.

A beteggyógyultra népes folyosóján lökdösték, asztaligáltak nálánál erősebbek és kevésbé betegek. De azért csak előbbre jutott. Az orvosi rendelő-intézetet vastagbetűs tábla jelezte, de nem ment be. Kérdősködött, vonszolta beteg testét, amíg végre eljutott oda, ahova igyekezett.

Az irodába. Megzavarodva, tétova, félték léptekkel közeledett az egyik irodáshoz. Alázattal, reszkette, rimánkodólag nézett a tisztviselőre s csukló, bátorlalan hangon, amiben benne vibrált minden szenvedése, panasza, nyomorúsága, szeretete, riadt félelme és mohó reménye, megszólalt:

— Ugy-e kérem, ha meghalok, az uram kap utánam temetkezési segélyt?

MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ SZÖVETSÉG KIVETÉSI ROVATA.

Szövetségünk osztályaira a következő havi kivetés járul. Kérjük az osztályokat, hogy az összeget postafordultával küldjék be.

Beteg neve.	Osztály.	Nap.	Segély
1. Zumpit János	1.	5	6.67
2. Grün József	1.	14	18.67
3. Dávid József	5.	6	6.67
4. Weyhert Ferenc	7.	21	28.00
5. Klementi József*	8.	16	16.00
6. Gyárfás István	8.	8	10.67
7. Szekeres Terézia*	8.	17	11.33
8. Fradrics Ferenc	8.	8	10.67
9. Mester Antal	8.	7	9.33
10. Schaeffer Julia*	8.	9	6.00
11. Dievid Sándor	8.	5	6.67
12. Csapó Mihály	9.	10	13.33
13. Földy Sándor*	9.	45	30.50
14. Lengyel Géza	10.	5	6.67
15. Fuská József	13.	13	17.33
16. Horváth Vendel	16.	11	14.67
17. Hegyi Lajos	17.	6	8.00
18. Papp József	17.	5	6.67
19. Kovács Róza	17.	6	8.00
20. Hofman Péterné	17.	8	10.67
21. Fehér István	17.	9	12.00
22. Szabó István	17.	6	8.00
23. Parker Leoné	17.	12	16.00
24. Zambó Miklós	17.	24	32.00
25. Daragó István	18.	36	48.00
26. Rajczy Vilmos	19.	6	8.00
27. Hajnos Lajosné	20.	28	37.33
28. Soha Lajos*	22.	27	29.33
29. Gyékis Henry	23.	3	4.00
30. Bauer János	26.	49	65.33
31. Knaup Gizella	26.	15	20.00
32. Németh Gáspár	26.	11	14.67
33. Botos István	26.	6	8.00
34. Pongráz János*	26.	24	16.00
35. Schiff Magdaléna	29.	19	25.33
36. Hudák Klára	29.	8	5.33
A *gal jelzett féléves összeg	121		80.67
Az egészséggyógyultra összeg	386		514.67
Teljes összeg	507		595.34
Augusztus havi irodai átalány			7.00
Intéző bizottsági utiköltség aug. hóban			3.55
Intéző bizottság postaköltsége			7.15
Iroda felszerelési cikkek			4.60
Összesen			\$617.64
Herman S. temetkezési költsége, 19. o.			5.00
Pénztárnok fizetése augusztus hóról			5.73
Titkár fizetése augusztus hóról			28.65
Szervezési járulék augusztus hóról			28.65
Fő összeg			\$685.67
\$617.64 fizet 553 egész és 20 féltag. Egész tag fizet \$1.10. Féltag fizet 55 cent.			
\$68.03 fizet 573 tag egyenlő arányban 12c.			
Tehát egész tag fizet \$1.22. Féltag fizet 67c.			
Taglétszám múlt hóban			587
Felvételek			28
Összesen			615
Töröltetett			32
Felfüggesztetett			10
Jelenlegi taglétszám			573
Kivetés utján bejött			\$685.06
Kivett összeg			685.67
Kivétési többlet			\$002.39
Marossy István, központi titkár.			

A IX. osztály augusztus havi jelentése.

A jelenlegi rossz munkaviszonyok és a szövetségben dúló viszálykodások dacára, osztályunk fokozatosan halad. Tartottunk e hóban két önképzést, egy eszmé cserét és 30-án egy népgyűlést A munkásosztály helyzete és a betegsegélyző szükségessége" napirenddel.

A népgyűlés eredményeként jelenthetjük, a Munkás Betegsegélyző Szövetség mokeasportosi osztályának megalakulását, egyelőre 10 taggal. Taglétszámunk 26. Pénzállomány \$22.41. A Népakarattal szerezünk egy negyed éves új és egy negyed éves folytatólagos előfizetőt. A munkaviszonyok egyformán rosszak.

M. Braun, S. Németh, bizalmiférfiak.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvetett az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség 1908 szeptember 5., 6. és 7-én New Brunswick, N. J.-ben megtartott rendkívüli kongresszusán.

(Folytatás.)

Hétfőn reggel 8 órakor Tudor J. az ülést megnyitja. Ülésvezetőnek Weisz Márton, II. od. ülésvezetőnek Schwartz J. választattak meg.

A jegyzőkönyv felolvasása a délutáni ülészakra halasztott.

Következett a központi vezetőség jeentése, melynek nevében Schwartz V. központi titkár beszél. Előadja a múlt kongresszus óta történteket. Rothfisher Károly Chicagoból lett szerkesztő és titkár, Bolgár Elek pedig munkatárs a lapnál. Később azonban Bolgár elvtárs egészségi állapota miatt visszalépett. A visszalépése után megtartott bizalmiférfi értekezlet egy határozott, hogy Rothfisher szerkezesse a lapot Shwartz V. pedig végezze a titkári teendőket.

Bejelenti, hogy 22 osztály elfogadta az alapszabályokat. Kéri a kongresszust, hogy foglalja közük vele.

Elmondja, mily kevés eredménye volt a Népakarati alap bélégeknek.

Felemlíti az állami vezetőségek kérdését és panasolja, hogy az osztályok nem igen foglalkoznak vele.

A S. L. P. konvencióján képviselve voltunk mi is két taggal. A konvenció határozata értelmében a nyelvi szövetségek, mint államok vétettek fel. Azonban kéri a kongresszust, hogy e kérdésben állást ne foglaljon mindaddig, míg magában az angol pártban a referendum szavazás e kérdésben nem dönt.

Jelenti, hogy a vezetőség jelenleg hét tagból áll és egy négy tagu ellenőrző bizottságból.

A vezetőség a múlt kongresszus óta 23 rendes és 3 rendkívüli ülést tartott.

Ismerteti a lap jelenlegi helyzetét. Majd kitér Pittsburgnak a bizalmiférfi értekezlet elé terjesztett indítványára, amelyben a lap kétszeri megjelenését kívánja, de tiltakozik az ellen, hogy a Lassalle ünnepélyek jövedelme a Népakarati legyen.

Rothfishernek személyes ügyeit hozták fel a múlt kongresszuson. Ez ügyben irt a központi vezetőség Erzsébetfalvára felvilágosításért. Kapott is választ az ottani szervezett elnöktől, aki azonban nem választ nyíltan a bekért adatokra, hanem több Amerikában tartózkodó erzsébetfalvai elvtársra hivatkozott, mint akik ebben az ügyben felvilágosítással szolgálhatnak. A vezetőség felvilágosítást kért a levélben jelzett elvtársaktól és azt a választ kapta, hogy Rothfisher K. elvtárs mint szocialista mindenkor eleget tett kötelességeinek. Az egész "ügy" személyes hajszá folyománya. Erre az ügyre vonatkozólag felolvassa egy erzsébetfalvai pártszervezetnek, valamint Basky Lukács, Gonda Arnold, Basky Lajos és Frenzel József elvtársak leveleit és kéri, hogy ezek alapján tisztázzák az ügyet.

Kéri a vezetőség jelentésének tudomásul vételét.

A jelentés felett vita indult meg. Róna kéri, miért nem küldte ki leszavazás alá a központ Marossy jelölését.

"Azt a választ kapta, hogy, mert Marossy nem fogadta el a jelölést és a szövetségből is kilépett annak idején csak azért, hogy ne lehessen megválasztható.

Pittsburg küldötte nem akarja, hogy éppen a Lassalle ünnepélyek jövedelmei legyenek a Népakaratié.

Marossy István elvtárs szolt ezután a jelentéshez. Beszédének fonalán kijelenti, hogy azok után amiket látott és mint az 5-ös bizottság elnöke az ügykezelés átvizsgálásakor tapasztalt, minden erejével arra fog törekedni, hogy a központi vezetőséggel párhuzamosan együtt működjenek a szervezettek. Meggyőződött a vádak alaptalanságáról, a rágalmak rosszhiszeműségéről és ezért a legmesszebbmenő támogatást igéri.

A kongresszus Marossy elvtárs kijelentését tapssal fogadta.

Beszéde után a kongresszus a vezetőség jelentését egyhangulag tudomásul vette.

Rothfisher elvtárs egyhangulag tisztázott-nak jelentette ki.

Az alapszabályok egyhangulag érvényeseknek nyilvánítottak.

Ezután Nagy Károlynak egy levele olvasott föl.

Indítványozott, hogy emeltessek óvás Nagy Károl ellen.

Kellő megokolás után a kongresszus egyhangulag kimondta, hogy

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség által 1908 szeptember 7-én New Brunswickon tartott rendkívüli kongresszusa figyelemzveti a munkásokat, hogy óvakodjanak Nagy Károly kalapos munkástól, ki szövetségünket anyagilag megkárosította, ki szövetségünk ellen aknamunkát folytatott, ki árulója a forradalmi szocialista mozgalomnak.

Elhatározottak, hogy ezen óvás a Népakarattal háromszor közöltessek.

Felolvastott Vörös József levele, amelyben a vele szemben fennálló tartozás kiegyenlítését kéri.

Utastatott a vezetőség, hogy a lehető leg-rövidebb idő alatt fizesse ki e tartozást.

A központ áthelyezése került ezután napirendre. Ajánlva lett Chicago, Cleveland, New York.

Többek hozzászólása után a kongresszus egyhangulag New York mellett foglal állást.

Ez után a kongresszus legfontosabb pontja a **NEPAKARAT ÜGYE** tárgyaltaott

Óriási vita után, amelyben ugyszólván minden küldött részt vett, egy sürgősségi indítvány adatott be, mely szerint az osztályok jelenlévő képviselői jelentsék ki, mennyivel tudják minden körülmények között a Népakaratot támogatni havonta. Az indítvány elfogadtatott és a küldöttek a következőket jelentették:

1-ső osztály \$5.00, 2-ik osztály \$3.00, 3-ik osztály határozott összeget nem ígér, 7-ik osztály minden tagja után fizet külön 15 centet, 9-ik osztály \$4.00, 13-ik osztály \$3.00, 15-ik osztály \$10.00, 19-ik osztályra feltétlenül lehet számítani, 23-ik osztály \$2.00.

A többi osztályok is a legmesszebbmenő támogatást ígérték, de határozott összeget, — megbízatásuk nem lévén rá — nem ígérhettek.

Elfogadtatott a következő indítvány:

A kongresszus utastija a központi vezetőséget kövessen el mindent, hogy a Népakarati továbbra is hetenként kétszer jelenjék meg, ha azonban az osztályok a vezetőséget nem támogatják, legyen joga a vezetőségnek a kétszeri lapot beszüntetni.

Ez indítvány elfogadása után Róna Dezső elvtárs állt fel szólásra. Meg kell mutatunk elenségeinknek, — úgy mond — hogy nagyon korán örülnek a Népakarati bukásán s ezért a következő indítványt ajánlom elfogadásra:

Felhívja a kongresszus az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség kebelébe tartozó azon munkásokat, akik meggyőződött igaz szocialisták, akik méltók is akarnak lenni a szocialista névre, hogy október első hétfőjén a NEPAKARAT részére dolgozzanak.

Az indítványt a kongresszus egyhangulag elfogadta.

Az utazó ügynök és országos szervező kérdése a vezetőség elé lett utalva, hogy az foglalkozzék vele.

Ezután a szerkesztő és titkár választására került a sor.

Waldman A. indítványozza, hogy Rothfisher Károly legyen szerkesztő és titkár, Basky Lajos pedig munkatárs.

Marossy kérdést intéz, nem volna-e elegendő két alkalmasított? Kiadóhivatalnok és titkár egy személyben is a szerkesztő.

Amennyiben a kérdésre felelő bizonyított, hogy e terv kivihetetlen, a kongresszus egyhangulag elfogadta Waldman indítványát.

Indítványozott az ülészak berekesztése egy órai időtartamra. Elfogadtatott.

Délután fél 2 órakor Weisz M. elvtárs az ülést megnyitja. Ülésvezetőnek Róna Dezső, II-od. ülésvezetőnek Marossy István elvtárs választattak meg.

Felolvastott a jegyzőkönyv, mely hitelesített.

Miután Lefkovic S. vezetőségi tag távozását a kongresszus utólag jóváhagyóag tudomásul veszi, az indítványok tárgyalására került a sor.

3. Minden osztály kötelezze magát karácsonykor vagy újévkor a Népakarati javára mulatságot rendezni.

Elfogadtatott azon hozzá adással, hogy ez csak ez évben kötelező.

4. A Népakarati-alap-bélégeket vonják be a gyakorlatból, mint eredménytelen dolgot.

Elvetett. A Népakarati-alap-bélégek továbbra is megmaradnak.

2. Ha a központ New Yorkban marad, teljesen független helyiségben működjék, ne az osztályok kebelében.

Határozottak, hogy míg a viszonyok jobbra nem fordulnak, az I-ső osztály maradjon eddigi helyiségében.

3. Keressen a kongresszus utat-módot okvetlen, hogy az anyapárthoz csatlakozzunk.

Míg a referendum eredménye nem lesz ismeretes, szövetségünk várakozó álláspontot foglal el.

1. Indítványozzuk, hogy a betegsegélyző ügyekkel ne foglalkozzanak a politikai osztályok, azért mert minden üzleti ülésünket majdnem azzal töltjük el. A betegsegélyző egészen különálló szervezet, amelynek vannak tisztviselői és ügykezelői, akik az ügyek intézésére hivatottak.

A tények azt mutatják, hogy a betegsegélyzőből még mindig alakulnak politikai osztályok, miért is a kongresszus ez indítvány felett napirendre tér.

2. Indítványozzuk, utastassék minden osztály, hogy a lapkezelést szigorubban ellenőrizze.

Elfogadtatott.

3. Indítványozzuk, tegye magává a kongresszus a bizalmi férfi értekezlet azon határozatát, melyben kimondja, hogy az osztályok a központtal szemben fennálló adósságaikat kötelesek 4 héten belül rendezni. A központ 4 heti időtartamnál továbbra ne hitelezzen.

Elfogadtatott.

levelét és indítványozzuk a kongresszusnak és a többi osztályoknak is elfogadásra.

Egyhangulag elfogadtatott.

1. Indítványozzuk, hogy azon osztályok megbízottai, melyek a távolság miatt New York környékéről választják kongresszusi küldöttjeiket, csakis a megbízó osztálytól kapott írott megbízatás fölolvásával tehessék jelentéseiket.

Elfogadtatott.

5. A Népakarati továbbra is kétszer hetenkint jelenjen meg.

Elfogadtatott.

2. Bármiféle pénzösszeg beérkezése a központhoz, a Népakarattal nyugtáztassék.

Elvetett, de a havi jelentésben részletezni kell az összes befolyt összegeket.

Indítványozottak és elfogadtatott továbbá, hogy:

Az alapszabályok vászonba köttessenek és három évig érvényben maradjanak.

Utastassék a szövetség szervezője, hogy ott ahol politikai szervezeteket alakítani nem lehet, I. W. W. szervezeteket alakítson.

A többi, az osztályok és egyesek által benyújtott indítványok részben tárgytalanokká váltak, részben elvetettek.

Az indítványok letárgyalása után a panaszkokra és interpellációkra került a sor.

Wesz M. kifogásolja, hogy osztályának bizalmiférfiáit által beküldött jelentést — mivel az nem volt lebélyegezve — Fisher küldte vissza, holott ő nem titkára a központnak. Felvilágosított, hogy ennek a gyakori titkár-változás volt az oka. Határozottak azonban, hogy minden hivatalos levélre csak a titkár válaszoljon.

Felolvastott Gross H. levele, melyben kéri, hogy a bizalmiférfi értekezlet elé vitt levele nem akart panasz lenni. Tudomásul vétetett.

Salamon M., a 2-ik osztály küldötteje, interpellálja a vezetőséget a legutóbb tartott kongresszus ama határozatának a be nem tartása miatt, mely a semleges egyesületek kalauzáinak a hirdetések közé való beosztását célozta. A felvilágosítás megadása után az interpelláló a választ tudomásul nem vette. A kongresszus azonban egyhangulag tudomásul vette.

Legvégül Marossy elvtárs szolt a kongresszushoz. Tüzel ostromozta a becsutlen rágalmazásokat, akiknek célja volt mozgalmunkat tönkre tenni. A kongresszus kimondta felettük ítéletét és elbuktak gyalázatos törekvéseikkel. Lelkes, ádozatésk munkára hívja fel a kongresszus tagjait és a következő határozati javaslat elfogadását kéri:

"Jelentsé ki a kongresszus, hogy a letárgyalt dolgok nem szolgálhatnak többé alapul semmiféle vádnak. A vádak minden egyes pontját szigoruan megvizsgáltuk, azokat hazugoknak találtuk s így ezek a vádak a mai naptól fogva egyszer s mindenkorra tárgytalanoknak nyilvánítatnak s azokkal sem a központ sem az osztályok ne foglalkozzanak."

E javaslatot a kongresszus egyhangulag határozattá emelte, mire Róna elvtárs a kongresszus tanácskozásait hétfőn déután 6 órakor bezárta.

Deutsch József, Salamon Miksa, jegyzők.

EGYLETI HIREK.

Az első osztályban folyó hó 19-én, szombaton este **VITAESTÉLY** lesz tártva.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. II. osztálya folyó hó 19-én, szombaton este 8 órakor tartja **rendes havi ülését**. Ugyanakkor tartja beszámolóját a kongresszus küldött is.

A tagok pontos megjelenését kéri a **Titkár**.

A Munkás Betegsegélyző Szövetség első osztálya f. hó 11-én, pénteken este 8 órakor tartja **rendes üzleti ülését**. A tagok pontos megjelenését kérem annál is inkább, mivel fontos ügyek elintézése vár az osztályra.

A St. Louisi Marx Kádoly Munkás Önképző Egylet **1908 szeptember 26-án**, szombaton a **NEUMAYER HALL**-ban, 8th és Lafayette Ave sarkán nagy **SZÜRETI MULATSÁGOT** rendez, melyre lapunk olvasóit szívesen meghívja a **Rendezőség**.

Bélpé-díj 15c. Kezdeté este 8 órakor.

"**SZABAD ISKOLA**" NEWARKON, N. J.

A "Newarki magyar vas- és fémmunkások csoportja" (I. W. W. L. U. Br. 2) 1908 október hó elsejével megnyitja "Szabad Iskola"-jának előadásait.

Az előadások tárgyát képezik: **Gépszerszerzés**. Előadó: Antal János, szak-társ.

Algebra. (Betűszámán.) Előadó: Róna D. szak-társ.

A tanfolyam hallgatója lehet minden magyar munkás, ki havonként 25 centet ad a **NEPAKARAT** javára. Munkanélküliek e kötelesség alól felmentettek.

A tanfolyamra jelentkezni lehet minden szombati este a szakcsoport helyiségében: 20 West St. Plavecky Hall.

REGÉNY.

A Kreutzer-Szonata.

Írta: Tolsztoj Leó gróf.

(Folytatás.) (23.)

Poszdnisev elhalgatott s a fülhomályban két vagy három ízben hallottam felsőhajtani és ugy tetszett nekem, mintha mindegyik sóhajtása elfojtott zokogás lett volna. Aztán egyetlen kortyital megitta kihült teáját, majd tovább folytatta ebeszélését.

XVIII.

Tehát a városban laktunk. Itt a szerencsétlenek élete tühretőbb. Itt éléhet az ember száz esztendeig anélkül, hogy észrvénék hogy valaki már régóta elrothadt és halott. Az embereknek nincs idejük, hogy sorsukról töprenkdenek. Mindég igénybe vannak véve. Igénybe veszi az üzlet, a társadalmi összeköttetés, a művészet, az élvezet, a gyermekek egészsége és nevelése. ... Majd fogadni kell, majd látogatást kell tenni, majd ezt majd amant kell meg nézni, majd ezt, majd amant kell meghallgatni. Minden városban mindig van egy-két híresség, akikkel az embernek akár akarja, akár nem, meg kell ismerkednie. Az embernek majd önmagát kell gondoznia, majd az egyik vagy a másik kicsikét, majd tanárral, a háziitanítóval, a nevelővel kell beszélnie. ... és az élet mégis teljességgel üres és érdektelen. E folytonos foglalkozás közben kevésbé érezzük együttélé-szűn szenvedéseit. Egyébiránt az első időben kitünő foglalkozásunk volt: az új lakás berendezése és a városból a falura és a faluból a városba való utazgatás.

Igy töltötünk el egy telet. A következő télen oly eset adta magát elő, mely észrevétlenül mult ugyan el, amely azonban alapjában véve, okozója volt mindannak, ami azután történt. Ném beteges volt és azok a gazok (az orvosok) nem engedték meg neki hogy újra fogamzson és megtanították, hogy mit kell evégből tennie. Valóságos undor szállt meg. Hiába küzdöttem ellene, nóm makacs könyvelmüszéggel ragaszkodott hozzá és én tágitani voltam kénytelen.

Ezzel erkölcsutlen életünknek utolsó igazolását, a gyermekeket is megvonták tőlünk és életünk még nemtelenebbé vált.

A parasztak, a munkásnak szüksége van gyermekekre, noha nehezére esik fölnevelésük és ezzel indokolva van hitvestársi érintkezésük. De mi, mihielyt már van néhány gyermekünk, nem kívánunk többet. Főlölegesen lom, újabb kiadás, az örökösök szaporodása, folytonos zavar Nem is tudjuk tehát megokolni piszkos életünket. Azonban annyira elaljasodunk, hogy nem

SZERKESZTŐI ÜZENET.

J. J. Joliet. Fogja rövidebbre és a papírnak csak egyike oldalára írjon.

S. E., City. Olvastuk. Bennünket egy cseppet sem bosszant. A Népakarat és szövetségünk vezetése állanak oly magasan, hogy a "kalkültek" köpecsei nem érnek fel hozzájuk.

Vegyes rovat.

Eladó egy finom hangu cimbalom. Megtekinthető: Skomil Mihály, N. 218 Salisbury St. St. Louis, Mo.

LAPUNK MEGBIZOTTAI.

- Akron, O. Huszer F., 377 So. Broadway. Allegheny, Pa. F. Mayer, 1308 Howard St. Brooklyn, N. Y. J. Havasy, 34 Stags St.

EGYLETI KALAUZ.

- I. osztály. New Yorki Szocialista Munkásszervezet egyleti helyisége 516 E. 6th St. Uéleti üléseit tartja minden hétfő szombatján.

- XX. oszt. Cincinnati-i Szocialista Munk. Szerv. Az üzleti gyűléseit tartja minden hónap negyedik vasárnapján d. e. 9 órakor.

- XXI. osztály. Orange, N. J. Elnök Székely András. Pénztárnok Végeszer János. P. ü. és lev. titkár Pau-lik Lajos, lakik 239 Valley St.

- XXII. osztály. East Pittsburg, Pa. Elnök Gross H. ü. és lev. titkár Székely Imre, P. O. B. 242 E. Pitts-killendők. Pénztárnok J. Braun, Box 101 E. Pitts-burg, Pa. Orvos Dr. Crandel, Braddock Ave., Turtle Creek, Pa. Gyűléseit tartja minden hétfő és csütörtökönként 8 órakor.

NEPGYÜLÉS NEWARKON, O. Szövetségünk newarki, O. osztálya szeptem-ber 6-án, délután népgyűlést tartott a követ-kező napirenddel: A munkásszervezet helye-ze. A népgyűlés elnöke Turuc Pál, jegyzője Bauer János volt.

HIRDETÉSEK.

(E rovat alatt közlőtekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség és a kiadóhivatal.)

Beldegreen

budapesti fényképész 32 Avenue C 3-iku.sarok, New York

FINTA MIHÁLY.

BORBÉLY ÉS MODRÁSZ (New York) 516 E. 6th Street.

Bevándorlók figyelmébe ajánlom

LIBERTY Szálló 49 MERCER ST., Newark, N. J. ÁRPÁD Szálló 431 E. 6th St., New York City.

Divatos Cipők

„UNION SHOE CO.”-nál. Are B. cor. 4th st. NEW YORK.

PILÁT F. MAGYAR SZÜLÉSZNŐ

Budapesten az egyetemen vizsgázott, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 1443 Ave. A. New York. Bet. 76th & 77th Sts.

RIZSÁK JÁNOS

Közjegyző, pénzügyi és váltó-intézet. Főüzlet 127 Second St., Passaic, N. J. Saját ház.

Katolín János

FENYKÉPESZ 3616 N. Broadway, St. Louis

JOS. BERLOCK

PÉRFI SZABÓ 1118 Thirteenth Ave. East Oakland, Ca

Dr. BIEBER E. LAJOS

magyar fogorvos 383 E. 8th Street New York

ROTH SAMUEL

gyógyászatra a Megváltóhoz 125 Ave. A, cor. 8th St., New York

TULY

az egyedüli magyar FÉNYKÉPESZ NEWARKON, N. J. 4 West Street.

Bevándorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett

ROSTASSY REZSŐ 513 E 6th St. NEW YORK.

ÉTTERMEM ÉS KÁVEHÁZAM

a magyarságot üntudatos munkások kedvelt találkozó helye. Izletes friss ételek. — Hazai biliárd asztalok. Bel és külföldi pártlapok. Feltétlenül megbízhatóság.